

O pesniku Prešernu kakor pravniku.

Za počitnice skvasil Nejaz Nemečigren.

Estetično izobražen ocenjevalec Prešernov me je vprašal, ali sem našel onda, ko sem bival v Kranji, kaj pesniških stvari v tamošnjih pravnih spisih odvetnika Prešerna. Odgovoril sem mu, da nič, ker mi taki pravni spisi niso prišli v roke; in pripomnil sem, da je Prešeren pesništvo gotovo tako visoko cenil, da ni *vpregal Pegaza v galejo* starega sodnega reda. Ob tisti priliki sem obljubil, da poiščem pravnih stvari v njegovih poezijah. Obljuba je bila lahka, izvršitev težka. To pričajo nastopni listi.

Zanimljivih pravnih položajev in bistre njih rešitve, razlage zakonov in modrih pravnih rekov ne smemo pričakovati kdove koliko od moža, ki je pel:

„Več rož ne rase v polji;
 Več nima tičev hrib,
 Čebel več kraj naj bolji;
 Več nima voda rib,

 Ko misel jaz, ki spijo
 V ljubeznenih sanjáh,
 Ki si na dan želijo
 Zleteti v pesmicah,“

in

„Pét' ljubeznivost tvojo in lepoto,
 Je moj poklic in samo opravilo,
 Dokler me v groba ponesó temoto“;

vender se nam tudi v poezijah razodeva resnica, da pravnik ne zataji svojega pravníštva, čeprav mu je srce *postalo vrt in njiva, kjer seje ljubezen elegije*. —

Razne so dalje okolnosti, ki otežkočujejo izbiro pravníških *Demantov rose* čitajočemu te *mokrócvetéče rož'ce poezije*. Naj jih nekaj navedem.

Sam Prešeren toži v sonetu „Dve sestri“, da ima *zmoti udane oči*. Ta pripoznava prav gledé na oči je dokazana v dveh drugih pesmih. V „Prva ljubezen“ čitamo *rudeči zor osramote nje lica* in v „Krst pri Savici“ narobe:

„Ko zarija, ki jasen dan obeta,
Zarumeni podoba njena bleda“.

Če se pesnik ni zavedal razločka med rdečo in rumeno bojo, se tudi ne smemo čuditi, da je pel „Zvezdogledom“

„Dve sami ste zmotili
Dve sami zapeljali
Mi zvezdi umno glavo“.

Subjektivnost pesnikova je neugodno vplivala na objektivnost pravnikovo; zatorej opažamo, da je bil trd in malone krivičen proti ženstvu in celo proti vam *cvetečelične ljubljanske ljubeznive gospodičine!*

Tako zadošča v „Izgubljeni veri“ jeden sam pogled, da mu je deklica, ki je bila poprej *bogstvo*, zdaj samo *lepa stvar*. Tako pusti, da Urško, najlepšo Ljubljanko, utopi povodni mož, in zakaj? Zato, ker ni hotla s Prešernom plesati, saj pesem pravi *Prešerna se brani in ples odlašuje*. S kakšno slastjo nam obrazuje tragedijo nezakonske matere. Nejuristi štejejo to pesem med najlepše, kar so jih ustvarili Adamovi otroci. Jurist se pa mora srditi, da pravnik-odvetnik Prešeren za neporočeno mater nima druge tolažbe, nego

„On, ki tice pod nebom živi,
Naj ti da srečne, vesele dni“!

Jaz bi bil nesrečnici rekel: Pribavi mi ubožni in krstni list, napravila bodeva očestno tožbo, in če je *on* šel po svetu *sam Bog ve kam*, postavljal se mu bo skrbnik za ta čin. Tudi Prešeren je to vedel, pa maščevati se je hotel nad ženstvom, in zato je volil slaven čin pesnikov pred blagim činom pravnikovim.

Takisto moramo uvaževati, da je Prešeren živel v tisti nekaj srečni, nekaj zastareli dobi, ko so še slovele *rovtarske Atene*; ko so z gozdi tako nemarno gospodarili, da so pustili, in *Hrast, ki vihar na tla ga zimski trešne*, še dve pomladi ležati in zeleneti, predno so ga naredili v vino ali v pepel. Takrat so se še veljavili *rumenjaki* in *materne petice*, in železna cesta se je stoprav bližala. Ali je pa rek:

„Vselej mož najmanj zapravi,
Če ženico 'ma seboj“

prava resnica iz tiste dobe, ali samo pesniška svoboda, kakor na primer somi v Bohinjskem jezeru, o tem sodbo odklanjam, da se ne zamerim ženicam sedanje dobe. Življenje je bilo onda manj težavno in manj ob-

zirno; marsikaj, kar je bilo tedaj navadno, bi se grajalo, ako se ponaavlja sedaj. Iz tega stališča je pesem „Mornar“ nepravniška in zastarela. Mladenič, ki ga je *morja široka cesta*, peljala v mesta, *kjer lepe deklice*, se nazaj prisedši roti, da je ostal zvest, in toži: *Dekleta moj'ga ženo sem najdil poročeno*. Mož je bil res dolgo na morji, kajti je med tem pozabil dokaj slovenske slovnice, a nas ne gane njegova žalost. Zdaj ve že vsak kmetski fant, kaj določa § 45. obč. drž. zak. Kakšni so pa tudi sedanji *mornarji*? Kader ga jadra bela prinesó nazaj, doma puščena ljubica ne vpraša, kaj je počenjal v tistih mestih, *kjer lepe deklice*, ampak vesela je, da se je vender vrnil in kaj prinesel za potice in — plenice. — Ako bi Prešeren zdaj živel, ne sestavil bi „Turjaške Rozamunde“ tolikanj lahkomišelnó. Ojstrovrhar z Rozamundo obljubljen, se poroči z uplenjeno turško deklico kar brez oklicev, tako da Rozamunda niti oporekati ni mogla: in pesem nič ne pove, ali je Turjačan uporabljal pravico, ki mu jo daje § 46. obč. d. z. To pravnika bolj zanima, nego sedanji konec pesmi:

„Rozamunda grede v kloster,
Čast Ljubljanskih nun postane“.

Koliko lepša bi bila itak že krasna balada „Neiztrohnjeno srce“, da so strmeči kopači čudo neiztrohnjenega srca takoj naznanili pristojnemu sodišču ali vsaj slavnemu županstvu. Prišla bi bila dostojna komisija na lice mesta. Ne vem sicer, ali bi se bila tako razborno vèdla, kakor so se kopači s starim možem na čelu; toda Prešeren bi bil izborno obrazil čudenje gospoda komisarja in okorno pisanje peropraskovo, in živo bi nam bil pred oči postavil, kako je komisija tisto srce, zvedevši, da *pesmi večne mu branijo trohnet'*, dejala pod ključ in pečat; ker stroga cenzura tistih dni gotovo ne bi bila dopustila, da pesmi zaprte v srcu svobodno pridejo na dan. Če kdo poreče, da bi bila pesem, narejena po mojem nasvetu zapadla konfiskaciji, ali „dehurju“, *ki noč in dan žre knjige*, naj mu odgovorim, da je cenzura na vso moč preganjala „Nebeško procesijo“; pa čital jo je, kdor je hotel, prepisano, in mi jo svobodno čitamo tiskano. Mi pravniki se tudi spotikamo na pomotah v napisih. Balada „Ženska zvestoba“, katera nam baš ženske zvestobe ne slika, bi morala imeti naslov „Zdravilo ljubezni“, ker je zaljubljeni godec popolnoma ozdravel. Nasproti se baladi, ki nosi naslov „Zdravilo ljubezni“, bolj prilega naslov „Morilo ljubezni“, ker je zaljubljeni mladenič umrl vprav za zdravili. V tej pesmi pravniki za-

jedno pogrešamo tiste kvartelarne jurisprudencije, katero mora v mazincu imeti vsak odvetnik, če ne poznej, pa vsaj pri odvetniškem izpitu. Jaz bi bil dal mater tako govoriti: Jaz imam sicer *tri brate, ti ujce tri*; ali bogat trgovec, pobožen opat in sloveč vojskovodja tebi ljubezni ne morejo ozdraviti, ker te bolezni ne poznajo. Pusti zdaj ujce, oni ti pridejo pozneje v prid, ako bodeš potreboval pomoči ali protekcije. Jaz imam pa tudi deverja in strica ti. Ta je neoženjen odvetnik in dobro pozna ljubezen; kajti je z delom založen strokovnjak v vsih pravnih, ki izvirajo iz nesrečne ljubezni in iz raznih zakonskih preprirov. K temu vstopi za leto dni v odvetniško prakso in ozdravljen boš! Konec moje pesmi bi slóvel podobno Prešernovemu:

„Rdeče je bil zapečaten list:

Oj, mati! Sin je postal — realist.“

Rima moja bi ne bila slabša od Prešernove, zdravilo pa boljše.

Resnici na ljubo pa moram priznati, da Prešeren ni sam kriv vseh takih in enakih nedostatkov. To vidimo v romanci „Hčerin svet“. Oče si res ni mogel drugače pomagati, nego da zgradi zid okoli dvorišča, ali pa stori, kar hči svetuje. Zdaj bi mu pač naglo in uspešno pomagala onda ne še izdana ces. naredba z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. proti drznemu ljubaču, ki mu moti posest, stopajoč pod okna in svoječ si njegovo hčer.

Rahlodušnik nemara poreče, da sem *napačen očitar*, in da mora vsak omikanec priznati, da bi Prešeren ne bil dosegel nadsmrtné slave, ako bi se bil v svojih umotvorih bolj držal pravniške negoli pesniške resnice in bolj sodnega kakor umetniškega reda. Strogega pravnika ne obhaja taka sentimentalnost; mi marveč beležimo v zadovoljivi zavednosti svojega stanu, da naš nekdanji tovariš, Prešeren - pravnik, ni zaman sam sebi zapel *Stanu se svojega spomni!* —

Iz privatnega prava nahajamo v „poezijah“ pisano pogodbo, ki nosi pečat tedanje dobe, to je „nova pisarija“. Prešeren se je sicer tej pogodbi izneveril liki „mornarjeva“ ljubica svoji prisegi, in to ni bilo lepo. Vender smemo njegov verolom odobravati iz politiških obzirov, katere moramo upoštevati, če so nam koristni. Ako bi bil „učenec“ vse to storil, kar je „pisarju“ obljubil, ne imeli bi mi ne Prešernovih poezij, ne pravne terminologije niti teh mojih natvez — in to bi bilo *nar večje húdo*. — Več pristnih pogodeb nisem našel. Zdi se mi, da se jih je Prešeren sam ogibal, ker možaki njegovih poezij so se rajši

v dogovore podajali z nedoletnimi mladenkami, negoli z njih pravnimi zaščitniki („Dohtar“, Ženska zvestoba“) in zato ni prišlo do veljavnih pravnih činov. — Pristno poravnavo nam podaja sonet „Sanjalo se mi je“. Tukaj Prešeren prav v smislu §-a 1380. obč. drž. zak. svoje sonete nižje ceni nego na drugih mestih, samo da povikša čednosti svoje neimenovane ljubice. — Najstarejša slovenska pogodba na korist tretje osebe je ohranjena v 50. osmoredici „Krstu pri Savici“,

„Kar Staroslav zlata še hrani zame,
Daj ga sirotam“.

Le škoda, da sicer blebetavi Valvazor nič ne pove, koliko od tistega daru so dobili Bohinjci in koliko Blejci. — Revers vidimo v pesmi „Ukazi“. Dvomim pa glede na pesem „Sila spominja“ in na nekatere gazele in sonete, da bi se bilo od nasprotni strani zahtevalo strogo izpolnovanje tiste težke zaveze. — Resno odpoved čitamo v sonetu „Kupido ti“. Prišla je pa nekamo prepozno, kar nam povedó druge pesmi.

Prešeren je dajal tudi dobre svete, in ker je bil vzvišen mož, dajal jih je v stvarih, ki človeku v najboljših letih najbolj prevzemajo glavo in srce. V pesmi „dekletam“ svetuje mladenkam, naj ne odlašajo z ljubeznijo. Nasproti pa mladeničem v „prvi ljubezni“ naroča:

„Zatorej, komur mar je prostost zlata,
Cvetočih deklic naj ne ogleduje“.

Uspeh teh pametnih svetov ni popoln. Dekleta zdaj res ne odkladajo ljubezni tako, kakor njega dni, in sklepam iz tega, da rade čitajo Prešerna. Preveč pesimistična je bila torej njegova v sonetu „Cel čas so blagih“ izrečena bojazen:

„ . . . Da boš ti, da zale
Slovenke nemški govorit' umetne,
Jih boste, ker s Parnasa so očetne
Dežele, morebiti zanič'vale“.

Mladenci „poezije“ manj pazno čitajoči so pa prezrli, da se je Prešeren zaljubil stoprav v 33. letu svoje dobe (sonet „Je od vesel'ga“), in zatorej često svèt, ki je bil namenjen dekletom, obračajo nase, tako da se je morala skovati nova beseda: petošolska ljubezen. —

Pozabi oteti moram služnost opevano v sonetu „Velika Togenburg“. Služnost Togenburgova se sicer bistveno razločuje od navadne servitus luminum in bila je podeljena samo osebi in praecario modo;

vender je ne sme prezreti napredujoče pravo. Prešeren sam bi bil rad deležen take ugodnosti celo po noči, ko je pel *luna sije*; sploh iščejo, take pravice vsi, ki hodijo *Ljubice pod okno*. Zakaj bi se naposled ne smela vknjižiti na primer pri ženskem učiteljšiči na korist duhovnega semenišča na vsporedni strani tiste ulice, ali pri nunskem samostanu na korist nasprotnega vežbališča dragonskih novincev. —

Duhovitemu Prešernu se je sodni red od 1. maja 1781 zdel že ondaj preokoren. Zato se nanj ni posebno oziral v svojih „poezijah“. Imamo nekaj tožeb, nekaj prošinj. Odgovoru na tožbo, ali kakor velé Hrvatje prigovoru je nekaj podoben sonet „Na jasnem nebu“, in repliki bliža se gazela „Draga, vem kako“. Toda vsi ti poskusi ne ugajajo strogemu sodniku. Zavrnili bi jih v popravo, ali odrinili kakor nesposobne za nadaljno postopanje. — Veseliti pa nas morajo tri pravokrepne sodbe v sonetih „Al' prav se piše“, „Ne bod' mo šalobarde“ in „Apél podobo“. V njih se je Prešeren vspel nad starikave predpise, ter je, ne da bi za to bili posebe prosili, besedilu sodbe pridejal razloge. Tudi mi se bomo smeli prosteje gibati, in práv rad bi dočakal dneva, ko mi bo sodnik v bodočem preobraženem ustnem postopanju oznanil sodbo z razlogi vred v krásnem sonetu vrednem Prešernove slave.

Prestopimo na kazenski oddelek.

Dr. Mahnič, duhovit mož, če prav ni jurist, je nekoč iztaknil prešestvo v pesmi „Sila spominja“. Mi pravniki temu mnenju ne moremo pritrditi, najsi včasih dlako cepimo. Poezije dokažejo, da je bil Prešeren navzet tiste znakovite kranjske pobožnosti, in spoštoval je *vero pravo sveta pisma prosta zmote vsake in menihe modre može*. Obiskoval je o Vélíkem tednu ljubljanske cerkve in celo malo cerkev v trnovskem predmestji, poznal je legendo o zlahtniču *trde glave* ter o svetem Senanu. Nad vse zaslužen je pa njegov „Krst pri Savici“. Kako bi se bili Vi odločili gospod dr. Mahnič, ako bi bilo Vam na voljo dano, ali krstiti tako trdovratnega pagana, kakeršen je bil Črtomir, ali zložiti tako visoko in pobožno pesem, kakor je Prešernova? Jaz mislim, da bi se Vam ne bil posrečil ne krst Črtomira niti krst Prešernov. Prešernova pobožnost in uravnost je torej nedvomna; sicer pa bistrourni pravnik tudi ni bil tako bedast, da bi zalezoval ženo in hkrati o njej pel:

„Trdna med nama vzdiguje se stena

Z brezna globoc'ga do strmih nebes“.

Tajiti ne morem, da so nekateri „zabavljivi napisi“ kaznivi. *Gospod, ki je bil prej časa in zdaj življenja tat; Kastelec, ki gre muhe prodajat' nameš' čebelic; Ravnikar, ki je kriv, da kolne kmet molitve bravši*: vsi ti so smeli Prešerna tožiti zaradi žalitve svojega poštenja. A odpustili so mu greh, ker je animum injuriandi svojih pušic osladil z medom:

„Naj misli, kogar bi pušice te zadele,
Da na visoki vrh leté iz neba strele“.

S tem zagovorom naj se tolažijo tudi župani, ki se čutijo zadete v „Ženski zvestobi“ z rekom: *oče župan so mož neslan*. Takisto niso tožili v pesmi „Zvezdogledom“ ozmerjani *lažnjivi pratikarji* in zvezdogledi, ker jim je Prešeren baš v tej pesmi natvezel dokaz resnice. Bolje bi pa bil storil, da se pratikarjev ni lotil. Zakaj Véliki pratikar (tiskar Blaznik) se je na svoj način maščeval nad zabavljivim Prešernom, ko je, tiskajoč njegove poezije, va-nje zatrosil veliko več pogreškov, nego jih je omenjenih na koncu knjige. Teh pogreškov je toliko, da se je nekoč trdilo, da so v raznih izvodih celo — različni. Taka osveta ni bila viteška niti slovenska. —

Naj bolj umestno je, da kazensko pravo završimo s kazensko sodbo. Tako sodbo nam podaja „Povodnji mož“. Naš prednik je bil strog sodnik, kakor smo že gori omenili, navedši to pesem. A on je bil zajedno pristaš načela, da smrtna kazen bodi manj mučna in manj sramotna. Temu načelu na ljubo je Urška zaplesala v smrt med hladnimi valovi. Prešeren, kakor pesnik-prerok, je slutil, da bodo nekoč človeka, ki je smrtne kazni vreden čin *predrznil v časa se sejat' razore*, usmrtili z električno silo; saj je v „Novi pisariji“ zapel: *V grdóbe strela treši naj ognjena*: toda kakor pravnik-razsodnik, ni pričakoval, da bodo kedaj zločinec in duhoven njega spremljoči ter gospodje kazen izvršujočega sodišča zaplesali med seboj elegantno kolo ali četvorko, predno obsojenca podere iznenadni udarec iz skrite električne baterije. Hotel je samo na tak način, da tesnosrčna in tesnoumna cenzura njegove nakane ne izvoha, sodnikom syoje in bodoče dobe namigniti, naj ne moré neusmiljeno, ako ne morejo prebiti brez smrtne kazni. Cenzure se je moral bati; vanjo ni spustil nobene pušice in prav oprezno jo je oplazil v pesmi „Orglar“. —

Oprostite da sem se pri posameznih pesmih preveč mudil. Pokazati sem hotel, koliko zlatih resnic in vzorov bi našel drug, ki bi Prešerna prelistaval temeljiteje od mene. —

Našel sem v „poezijah“ tudi nekaj bisеров iz zgodovine prava, če prav se to znanstvo v oni dobi ni posebno obdelovalo. — Rimsko pravo Prešernu menda ni ugajalo. Omenja sicer Ovidija in Katona, znani sta mu Cintija in Korina, a molči o Gaji in Ulpianu; da, celo v „Slovo od mladosti“ ne omenja, da bi ga nazaj v mladosti temno zarijo mikali *Digestorum libri L.* ali *legis actiones*. Naravno je, da se kakor Slovenec in sin kmetske hiše ni mogel ogrevati za rimsko pravo. Takisto naravno je, da se je kakor pobožen Kranjec vsaj nekoliko pobrinil za cerkveno pravo. Tako vidimo v „zdravilu ljubezni“ da so *opat in menihi modri možje*. Tako nam kaže balada „Prekop“ dve pravili. Prvo velja duhovnikom izraženo v vrstah:

„Zvečer jo je poročil, do pólnoči svat'val,
O polnoči vesel je z vesele družbe vstal“.

Drugo pa ostaja nam posvetnjakom v vrstah:

„Zakaj v prst posvečeno ste me zagreblj vi?
Ker sem se sam bil vsmrtil“.

Nikdo naj se ne spotika na tem, da v „Turjaški Rozamundi“ Ojstrovrharja in Lejlo poroči *grajski pater* ne redni župnik in da ju poroči brez oklicov. Iz teh okolišnin naj se samo to posname, da se je poroka vršila, predno so se proglasili sklepi tridentskega cerkvenega zbora, ker dotični ukazi papežev iz starejše dobe se niso obče izvrševali in zlasti ne pri plemenitnikih, med katere se je štel *cvet junakov, Ojstrovrhar*. — „Krst pri Savici“ nam je ohranil pravilo, da se sme zaročenka odreči ženinu in zakonu, če stori obljubo večne čistosti. To je Bogomila vestno izvršila za stare strogo pobožne dobe. V bolj nove čase nas véde „Sveti Senan“, s katerim naj opravimo kanonsko pravo. „Senanus“ je proti *deklici mokri* neizprosno izvršil cerkveno opravilo: *Menih sta in ženska nasprotne stvari*. Sprevidel je pa naposled, čeprav je bil velik svetnik, da dejansko življenje takisto neizprosno nareja izjema od pravila, in zatorej pesem konča:

„Odtod se menihi ženstvá ne bojé,
Za dušo in truplo njih radi skrbé“.

Ravnajmo se torej tudi mi, liberalni posvetnjaki po vzgledu svetega Senana, in ne sodimo strogo, če čujemo včas iz kakega župnišča novice, ki se ne strinjajo s kanoniškimi prepovedmi. —

Važnih podatkov za pravo in družabno življenje starih Slovencev nam hrani „Krst pri Savici“.

Stari Slovani so bili svobodni: *si prosti vol'jo vero in postave*. Razlike med grajščakom in kmetom (med gospodom in hlapcem) ni bilo: *Le malo Vam jedila, bratje, hranim*, in v 18. osmoredici *In brž vesluta v konec ta jezera*. Pisanih zakonov, in torej tudi komentarjev, niso poznali, vendar so zakone bolj spoštovali, kakor jih zdaj mi:

„Na tleh leže Slovenstva stebri stari,
V domačih šegah vtrjene postave“.

Pisati so znali, in pisma (*list pride*) so že takrat hodila iz Kranja v Bohinj, o čemer nas podučí 13. osmoredica. Denar so poznali, in bili so srečnejši od nas, ker imeli so resnično zlato vrednost in zlatá na tovore, dočim imamo mi zlato vrednoto samo na papirji in zlato samo v nemškem pregovoru: „Morgenstund hat Gold in Mund“. To nam svedoči 18. osmoredica. Da je bila onda omika precejšna, kaže to, da tudi paganskih bogov služabniki niso pozabili na temporalia. Vendar tedanja bira ni bila huda. To priča 8. osmoredica. Grajščak Črtomir je imel, čeprav *V vojski dnarji so bili razdani*, po končanem boji še tovor zlata; bil je torej jako imovit gospod. Vendar ga je k hramu Boginje Žive *Tja na otok z valóvami obdani* prinesla ne težka ampak lahka ladja, ko je opravljal dári po navadi *Od čede, žita in novine sadja* iz bohotnega Bohinja. — Bilo je pa marsikaj že onda tako kakor zdaj. Imeli so mejsobne prepire kakor dandanes: *Slovenec že morí Slovenca brata*, in tem prepírom je bil nasledek kakor danes: *Le tujcem sreče svit se v Krajni žari*. Že takrat se je nosila kultura do nas od zapada (31. osmoredica), dočim so se naši predniki, takisto kakor zdaj mi, ponašali s svojo geografijo, in se, kakor mi, niso ogibali germanizma ali germanizmov. To kričeče priča razprto tiskana vrsta: *Naj več svetá otrokom sliši Slave*. — Še nekaj mi je na srcu. Nekaterniki zdaj tolikanj kriče nad Mladoslavenci in njihovimi liberalci, kakor nad izrodki najnovejše dobe. Ti kričači ne poznajo ne sedanjih ljudij ne zgodovine. Že onda, ko sta Valjhun in Druid preobračala stare Slovence, so med njimi bili hujši brezverci in liberalci, nego tisti, s katerimi nas zdaj strašijo. Kdor tega ne verjame naj bere 39. osmoredico. Tam pravi Črtomir: *Vem, da malike in njih službe glave Služabnikov njih so na svet rodile*. *V njih le spošt'val očetov sem postave*. In tak liberalec, ki ni spoštoval ne malikov niti glav njih služabnikov, se je spreobrnil, da *postane mašnik*. Kdo ve, kako bi se mu zdaj godilo, da živi med nami, vpríčo svoje preteklosti? Ali bi se smel nadejati, da

zdaj, ko je umrl gospod kanonik Klun, doseže Ravberjev beneficij, stolni kanonikat, deželno poslanstvo in državno poslanstvo, ali vsaj jedno od teh pokojnin in dostojanstvin?

V zgodovino prava spada tudi življenje pravnikovo. Prešeren je bil v tem obziru skromen in malobeseden. Rojen je bil leta 1800, vendar se, dasi je „prešeren“, nikjer ne baha, da je med prvimi Slovenci tega stoletja. Iz gimnazijskih let ne pove nič in iz vseučiliških prav malo. „Slovo od mladosti“ nam samo to kaže, da njega dni še ni bila toliko, kakor sedaj razvita pogodba, katero razlaga § 983. obč. drž. zak., ker tam se poje:

„Da le petica dá imé sloveče,
Da človek toliko velja, kar plača“.

Na vseučiliška leta tudi spominja pentameter v „spominu Matija Čopa“: *Lel bil naš krmar, drugi je bil Palinur*. Šolali so se torej v oni blaženi dobi po starem hrvaškem običaji:

Već su pili i ljubili,
Kad mi jošte nismo bili;
Još će piti i ljubiti,
Kad nas više neće biti.

Dogodek v romanci „Učenec“ se ne tika Prešerna, ker zaljubil se je bolj pozno; to je gori povedano. Zató se je pa zaljubil prevdarno in modro. Romanca „Dohtar“ namreč pové, da je bila deklica, za katero je *postopal* celo pravniško omikana, ker je dobro vedela, kaj so opravila *dohtarjev*; imela je pa tudi teto, po kateri je pričakovala *dedino bogato*. — Kakor odvetniški kandidat je zapel sonet „Kupido ti in tvoja“, iz katerega sodimo, da je že onda odvetniški naraščaj mamil *up goljivci*, ki *Povsód vesele lučice prižiiga*. A postal je advokat stoprav leta 1847., ko so ga izučile *v starjih letih časov sile*. Govorili so, da bi bil mogel že davno prej sestiti za svojo mizo, da ni pel sonetov in spuščal zabavljic „na visoki vrh“. No, zdaj so milejši časi. Pobogati se pa smemo z Prešernovo usodo, če pomislimo, da bi malo ali nič ne imeli njegovih poezij, ako bi bil smel že po končani sedemletni praksi, kar je zdaj dovoljeno, kakor odvetnik vresničevati obljubo navedenega soneta:

„Cel dan iz pravn koval bom rumenjake,
Zvečer s prijatli praznil bom bokale“.

Utrujen in nezadovoljevan čitatelj mi morda očita: *Kaj pa je tebe treba bilo?* Ta trud, ki si ga žrtvoval Prešernovim poezijam, bi mar bil posvetil preučevanju novega sodnega reda, in o tem bi naj bil kaj pisal. „Nam utile je zrno, dulce pleva“. — Opomin na nov sodni red mi jemlje ves humor, zato rej odgovarjam resno: Važen je sodni red, važnejši je življenski red, in ta zahteva jasnih ur, da *skrbi verige bodo odstopile*, in da se, ko *nevstrah'vani čas hiti*, odpočijemo in z dušno zabavo okrepcamo za opetovano sisypho-vanje. *Kdo zna noč temno razjasnit', ki tare duha?* Samó pesnik, in kdo bolje, negoli naš nesmrtni Prešeren, ki nam je domačin po stanu, krvi in jeziku. Prelistujte torej v počitnih, življenskemu redu posvečenih, urah njegove poezije, in z menoj vred boste prepričani:

„Da one samé nam ur'jo roké,
Da one samé nam glave vedré“.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Zemljiškoknjižni vpisi, kateri se imajo po §-u 2. zakona z dne 23. maja 1883, št. 82. drž. zak. izvrševati uradoma, imajo za predmet stvarne pravice brez omejitve in nikakor ne samo takih stvarnih pravic, kateri so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek.

(Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča št. 134: pleniss. sklep z dne 8. aprila 1896, št. 3577.).

Kazuje na prakso, katero izvaja neko okrajno sodišče in po kateri nastopi vpis v zemljiško knjigo, ki se izvršuje eventualno uradoma po §-u 2. zakona z dne 23. maja 1883, št. 82. drž. zak., samo pri vpisovanji lastninske pravice, ne pa tudi drugih pravic, naprosilo je c. kr. pravosodno ministerstvo z dopisom z dne 16. marca 1896 predsedništvo najvišjega sodišča, naj ukrene v polnem senatu rzsodek o tem, je-li morajo zemljiškoknjižni vpisi, kateri se morajo po §-u 2. navedenega zakona izvrševati uradoma, imeti za predmet stvarne pravice brez omejitve, ali samo take stvarne pravice, kateri so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek.